

Lausunto

21.05.2021

Asia: VN/11600/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020) muuttamisesta (neljäs kierros)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SOSTE kannattaa kustannustuen jatkamista ja sulkemiskorvauksen laajentamista, koska pandemia ja siitä johtuneet rajoitukset ovat pitkittyneet eikä lukuisilla yrityksillä ole ollut mahdollisuutta toimiansa sopeuttamiseen. Lakiluonnos herättää joitakin kysymyksiä, joihin liittyen esitämme seuraavat huomiot.

5 §:n 5 momentin mukaan tukea myönnettäessä otetaan huomioon ettei 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yrityskohtainen enimmäismäärä ylity. 1 §:ssä on mainittu kaksi komission päätöstä, joilla on tarkoitus olla eri enimmäismäärät (päätöksessä SA.56995 enimmäismäärä on 1,8 ja parhaillaan neuvoteltavana olevassa päätöksessä SA.XXX ilmeisesti 10 miljoonaa). Olisi syytä selventää, kumpaan päätökseen ja mihin enimmäismäärään tässä momentissa viitataan.

5 §:n 6 momentti on yksinään puutteellinen. Siinä säädetään tuen laskentaperusteesta ja enimmäismäärästä, joita noudatetaan, jos yritykselle myönnetään kustannustuki komission päätöksen SA.XXX mukaisen tukiohjelman nojalla. Missään ei ole säädetty siitä, millä perusteilla tämän ohjelman mukaisia tukia myönnettäisiin tai mikä olisi varsinaisesti myönnettävän tuen määrä.

5 §:n 6 momentin perustelujen mukaan tukea olisi mahdollista myöntää sellaisessa poikkeustilanteessa, jossa yrityksen 1,8 miljoonan tukikiintiö olisi täynnä, mutta yritykselle olisi edelleen perusteltua myöntää kustannustukea. Sitä, milloin tuen myöntäminen näissä poikkeustilanteissa olisi perusteltua, ei ole sanottu. Onko tarkoitus myöntää SA.XXX tukiohjelman mukaisia tukia kaikille tukikiintiönsä täyttäneille yrityksille, jotka täyttävät pykälissä 2 ja 3 asetetut edellytykset? Vai onko tarkoitus jättää tämä tuki täysin harkinnanvaraiseksi? Tai onko tarkoitus asettaa tälle tuelle jotain erityisehtoja? Tuen myöntämisperusteet ja ehdot tulisi kirjata lakiin.

5 §:n 6 momentti asettaa SA.XXX mukaisen tukiohjelman mukaan yhdelle tukikaudelle myönnettävälle kustannustuelle enimmäismäärän, joka on 70 prosenttia yrityksen tukikauden tappiosta, enintään miljoona euroa. Enimmäismäärä on suurin mahdollinen tuen määrä. Onko tarkoitus, että kaikille tukea saaville myönnetään aina enimmäismäärä tukea? Vai onko tarkoitus,

että tukea voidaan myöntää myös jokin enimmäismäärää pienempi summa? Tämän tulisi käydä ilmi lakipykälästä.

5 §:n 6 momentissa ei ole mainittu erillistä enimmäismäärää kaikille päätöksen SA.XXX mukaisen tukiohjelman nojalla myönnettäville tuille. Näin ollen niitäkin koskee yllä mainittu 5 §:n 5 momentti, josta ei käy ilmi, kumpaa 1 §:ssä mainittua päätöstä ja enimmäismäärää tarkoitetaan (ks. kommentti edellä).

5 §:n 5 momentin sanamuodon mukaan myös siinä lausuttu vakuutuskorvauksen vähentäminen koskee kaikkia 5 §:n perusteella määräytyviä tukia. 5 §:n 6 momentti sisältää kuitenkin osittain päällekkäisen säännöksen. Erona näissä momenteissa on se, että 6 momentin teksti kattaa vakuutuskorvausten lisäksi myös 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen muiden samoihin kustannuksiin kohdistuvien valtiontukien vähentämisen. Sen paremmin säännösten päällekkäisyys kuin mainittu eroavaisuuskaan eivät liene tarkoituksellisia. Jos kaikkiin tämän lain mukaan määräytyviin kustannustukiin on määrä tehdä samat 4 §:n 5 kohdassa mainitut vähennykset, selvintä olisi kirjoittaa ne vain yhteen yhteiseen säännökseen.

Uuden 5 c §:n perusteluista ei käy ilmi, mihin sulkemiskorvauksen laskentatapa perustuu. Mihin viitataan sanoilla ”näiden lukujen yhteissumma”? Tarkoitetaanko tällä edellisen lauseen kustannusten ja tulojen erotusta? Jos tarkoitus on maksaa korvauksena 70 prosenttia sulkemisajan kustannuksien ja tulojen erotuksesta, niin miksi tämä erotus pitää ensin jakaa kyseisen kalenterikuukauden päivien määrällä ja siten saatu rahamäärä kertoa sulkemisajan päivien määrällä?

Esimerkki: Yritys on joutunut olemaan suljettuna 10 päivää huhtikuussa ja sen kustannusten ja tulojen erotus on sulkemisajalta 20 000 euroa. 70 prosenttia tästä kustannuksien ja tulojen erotuksesta olisi 14 000 euroa. Pykälän laskentasäännön mukaan erotus 20 000 euroa pitää kuitenkin ensin jakaa huhtikuun kalenteripäivien määrällä (30) ja sitten kertoa sulkemisajan kalenteripäivien määrällä (10) = 6 667 euroa. Tästä 70 prosenttia on 4 667 euroa. Jos sulkemiskausi osuisi esimerkiksi huhti- ja toukokuun vaihteeseen, 20 000 euroa pitäisi ilmeisesti jakaa näiden kuukausien yhteen laskettujen kalenteripäivien määrällä (61) ja sitten kertoa sulkemisajan kalenteripäivien määrällä (10). Tulos: 3 279 euroa, josta 70 prosenttia on 2 295 euroa. Lopputulos on siis jotain muuta kuin mitä pykälän ensimmäisessä lauseessa sanotaan.

Olisiko niin, että 5 c §:ssä esitetyt jako- ja kertolaskutoimitukset on otettu pienten yritysten sulkemiskorvausta koskevasta 5 a §:stä huomioimatta sitä, että tuen määräytyminen on näissä pykälissä lähtökohdiltaan täysin toisistaan poikkeava. Esitämme, että 5 c § pykäläteksti kaipaa oikaisua tai ainakin selventäviä perusteluja, jotka tekisivät valitun ratkaisun ymmärrettäväksi.

5 c § kaipaa selkeyttämistä tai perusteluja myös siltä osin, kun se koskee sulkemisajan kustannusten ja tulojen erotuksen vertailua 4 pykälän 3 ja 4 kohdan mukaisesti kustannuksiin. 4 pykälän 3 ja 4 kohdan mukaiset kustannukset ovat yhteenlasketut palkkakulut ja muut (joustamattomat) kulut tukikaudelta eli ajalta 1.3.2021 – 31.5.2021. Sulkemiskauden tappiota vertaillaan näiden kulujen määrään ja niistä valitaan pienempi. Tuen määrä on 70 prosenttia siitä.

Keskisuurten ja suurten yritysten sulkemisajan tappion arvioidaan siis voivan ylittää koko tukikauden palkka- ja joustamattomien kulujen määrän. Sulkemiskorvauksen enimmäismäärä on 70 prosenttia tukikauden eli kolmen kuukauden palkka- ja joustamattomista kuluista sulkemisen kestosta riippumatta.

Pienten yritysten osalta mahdollisia tappioita ei huomioida. Tuki määräytyy helmikuun 2021 palkka- ja muiden (joustamattomien) kulujen perusteella siten, että nämä jaetaan helmikuun

kalenteripäivien määrällä ja kerrotaan sulkemisajan kalenteripäivien määrällä. Korvauksen enimmäismääränä ovat sulkemisajalta lasketut palkkakulut ja 70 prosenttia kyseisen ajan joustamattomista kuluista.

SOSTE ei pysty ottamaan kantaa siihen, miten tarkoituksenmukainen ja tasapuolinen esitetty ratkaisu on, mutta pyytää kiinnittämään näihin näkökulmiin huomiota. Etenkin pienille yrityksille sulkemisen seuraukset voivat olla kohtalokkaat, kun taas suurille konserneille niiden yhden osan sulkeminen ei tuota vastaavaa riskiä. Uuden valmisteilla olevan tukiohjelman mukaan pienten yritysten kattamattomista kiinteistä kustannuksista eli tuloslaskelmien mukaisista tappioista voitaisiin korvata 90 prosenttia. Voitaisiinko ja olisiko sitä syytä tässä jotenkin hyödyntää?

Väätäjä Kirsi
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry